

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Inovarea: impactul asupra mutațiilor industriale și rolul BEI”

(2007/C 256/17)

La 6 iulie 2006, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la *Inovarea: impactul asupra mutațiilor industriale și rolul BEI*.

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 20 iunie 2007. Raportor: dl Tóth; coraportor: dl Calvet Chambon.

În cea de-a 437-a sesiune plenară, care a avut loc la 11 și 12 iulie 2007 (ședința din 11 iulie 2007), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 138 voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE, după examinarea legăturilor dintre inovare și mutațiile industriale, precum și a numeroaselor inițiative în aceste domenii la nivel european și național, a decis să analizeze, în avizul său din proprie inițiativă, acele aspecte ale sistemului inovării care pot promova utilizarea comercială directă a rezultatelor cercetării, precum și întărirea și dezvoltarea industriei și economiei europene și să formuleze recomandări cu privire la aceste chestiuni.

1.2 CESE consideră că trebuie acordată atenție corelației strânse care există în numeroase țări și regiuni între reușita inovării, pe de o parte, și deschiderea societății și a sistemului educațional, pe de altă parte. În măsura în care, în secolul actual, inovarea nu numai că este prezentă, dar devine decisivă, nu doar pentru economie, ci pentru toate activitățile, resursele umane pot deveni un puternic factor de dezvoltare. CESE consideră că acest factor va deveni un tot mai important catalizator al dezvoltării și, în consecință, inovarea va trebui să fie susținută, înainte de toate, de o bază de educație și de formare conformă cu criteriile învățării pe tot parcursul vieții, fundamentată pe un acces egal la o bază de cunoștințe cu surse deschise și conținut liber.

1.3 Pentru Comitet, este important ca întreprinderile să obțină o sinergie între inovare, politica de resurse umane și sectorul cunoașterii, care să sprijine dezvoltarea inovării, și nu doar să constituie baza acesteia. În același timp, este necesar să se găsească mijloacele pentru ca evoluția sistemului de ocupare a forței de muncă să urmeze, cu o flexibilitate totală, restructurarea industrială și pentru a se asigura condițiile financiare necesare.

1.4 CESE consideră deosebit de important să se mărească vizibilitatea, prezența și ecoul pozitiv în rândul opiniei publice a inițiativelor de inovare încununate de succes. Rolul inovator al societății are o importanță crucială în cadrul procesului de inovare. Inovarea netehnologică, cum ar fi noile modele de întreprinderi, îmbunătățirea planificării, creșterea calității în materie de organizare a muncii și de competențe, este la fel de importantă ca inovarea tehnologică. În general, inovarea organizațională sau în materie de dezvoltare organizațională este necesară

pentru ca potențialul de inovare tehnologică să fie pus pe deplin în valoare.

1.5 Partenerii sociali, precum și actorii și instituțiile societății civile organizate joacă deja un rol foarte important în promovarea, consolidarea și acceptarea potențialului de modernizare al impulsurilor inovării, dar considerăm că această funcție ar trebui întărită prin identificarea priorităților și elaborarea de politici.

1.6 CESE este convins că, pentru a soluționa paradoxul european — conform căruia suntem puternici în cercetarea fundamentală, dar suntem devansați în exploatarea comercială, practică, a rezultatelor —, trebuie, înainte de a pune accentul pe sporirea procentului din PIB consacrat cercetării și dezvoltării, să se insiste pe o transformare a structurii acestor cheltuieli. Este necesar să se mărească eforturile în materie de cheltuieli, dar, de asemenea, trebuie acordată o atenție sporită noilor abordări.

1.6.1 În statele membre ale Uniunii Europene, piața ofertei rămâne adesea dominantă în sectorul cercetării-dezvoltării: oferta de rezultate ale cercetărilor în sfera cercetării și dezvoltării este mai importantă decât cererea întreprinzătorilor. Este necesară întărirea pieței cererii, limitând riscurile antreprenoriale, creând condiții mai favorabile cercetării private, transformând mediul de afaceri și stimulând cooperarea între universități, institute de cercetare și întreprinderi.

1.6.2 Pentru a spori capacitatea de inovare durabilă a întreprinderilor, trebuie depuse eforturi coordonate în domeniile finanțării, cercetării și dezvoltării, industriei, impozitării, educației, protecției mediului, mass-mediei și comunicării, atât la nivel european, cât și la nivel național și regional.

1.6.3 Considerăm că trebuie avută în vedere o soluție care se aplică deja în unele state membre: întreprinderile care sunt angajate în activități de dezvoltare sau care externalizează aceste activități unor institute de cercetare ar putea primi fonduri suplimentare de la buget sau din surse private, pe baza unor cereri de ofertă.

1.7 Comitetul subliniază că recunoașterea și protejarea proprietății intelectuale în UE face față din ce în ce mai puțin cerințelor sporite ale concurenței la nivel mondial. Trebuie

recunoscute în continuare importanța publicării performanțelor științifice și rolul pe care-l joacă evaluarea bazată pe această publicare, respectiv importanța „pieței științei”; la fel, exploatarea comercială și brevetarea rezultatelor cercetării, exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală și mai buna valorificare a intereselor comunitare sunt chestiuni care necesită o atenție sporită și adoptarea de măsuri globale. CESE consideră că este important ca, în paralel cu dezvoltarea dreptului comunitar, statele membre să analizeze prin ce instrumente ar putea să dezvolte protecția drepturilor de proprietate intelectuală și să o extindă la monitorizarea instituțională a exploatării brevetelor, îmbunătățind astfel cooperarea în interiorul UE.

1.8 CESE are convingerea că, pentru a promova inovarea și creșterea dinamică a competitivității, ținând seama de obiectivul de dezvoltare durabilă, este indispensabilă crearea unor funcții de gestionare a inovării strategice și găsirea de soluții pentru formarea cercetătorilor și a specialiștilor comerciali în acest domeniu. Este foarte important ca, prin integrarea tehnologiilor informației și a comunicațiilor în procesul educativ ⁽¹⁾, învățarea on-line să se concentreze asupra formării în domeniul gestionării inovării, asupra dezvoltării unui sistem de stimulente și asupra punerii în aplicare a condițiilor de organizare.

1.9 În opinia CESE, în vederea promovării inovării, trebuie depuse eforturi pentru a se asigura coerența axelor prioritare ale mutațiilor industriale cu cele de formare și învățare pe tot parcursul vieții, precum și posibilitatea, inclusiv în cadrul formării, de a reacționa la timp la cerințele și mutațiile pieței. Trebuie depuse eforturi pentru a se asigura libera circulației a cercetătorilor, o mobilitate adecvată a sistemului de gestionare a inovării și pentru instituirea unei largi cooperări între responsabilii executivi ai institutelor de inovare și cei ai parcurilor științifice și tehnologice.

1.10 CESE consideră că structurile de conducere și organizare în măsură să îmbunătățească eficacitatea transferurilor tehnologice joacă un rol deosebit în stimularea mutației structurilor industriale. Parcurile industriale, științifice sau tehnologice și centrele tehnologice sunt instrumente extrem de importante pentru asigurarea consilierilor și asistenței necesare, precum și a laboratoarelor indispensabile pentru ca întreprinderile mici și mijlocii să se poată lansa, să se consolideze, să-și asigure o cotă de piață și să țină pasul cu progresele tehnologice. Pentru ca întreprinderile să dispună de condiții care să le permită să inoveze la costuri relativ scăzute și cu un conținut de bună calitate, este din ce în ce mai necesar ca organismele de transfer tehnologic să funcționeze în rețea, astfel încât sarcinile logistice să fie efectuate prin intermediul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC). Este important ca, în vederea dezvoltării acestor structuri, Comisia să analizeze abordări diverse, în special încurajând dezvoltarea polilor de tehnologie științifică (de competitivitate) și a centrelor de cunoaștere. Trebuie să se acorde un rol cheie polilor științifici (de competitivitate), care includ universi-

tăți, parcuri științifice sau tehnologice, incubatoare și centre tehnologice, pentru realizarea priorităților de dezvoltare ale UE și trebuie să se stimuleze crearea de astfel de structuri.

1.11 CESE estimează că obiectivele asupra cărora UE a insistat, precum ambiția Strategiei Lisabona de a transforma Europa în cea mai competitivă economie din lume, în viitorul apropiat, nu se regăsesc în debaterile bugetare, în special în bugetele aprobate. Comisia consacră resurse importante programelor de cercetare și dezvoltare, dar rolul și ponderea acestora nu cresc în măsura așteptată. Aceste programe și-ar îndeplini rolul într-un mod cu adevărat eficient dacă impactul lor, în statele membre, ar fi multiplicat și dacă ar genera programe conforme caracteristicilor diferitelor țări. Nu este însă cazul. CESE consideră necesară reanalizarea de către Comisie a sistemului de gestionare a inovării și acordarea de sprijin pentru o coordonare mai eficientă a eforturilor statelor membre, pentru ca rolul multiplicator al resurselor de cercetare-dezvoltare să se resimtă în mai mare măsură, ținând seama în special de prioritățile de dezvoltare ale Uniunii Europene.

1.12 În ceea ce privește problema finanțării, CESE salută eforturile multiple ale Băncii Europene de Investiții (Grupul BEI) pentru stimularea performanței și a capacității de inovare a economiei europene, atât din perspectiva ofertei, cât și a cererii. CESE remarcă faptul că acestea nu reprezintă decât un element al gamei de instrumente financiare: este necesar ca bugetul european să garanteze resurse financiare pentru inovare, într-o măsură conformă celei stabilite în Strategia Lisabona. De altfel, o contribuție a bugetelor statelor membre și regiunilor este la fel de necesară, într-o proporție similară.

1.13 CESE consideră că experiențele de până acum arată că activitățile Grupului BEI exercită, în general, un efect de pârghie. Din acest motiv, CESE invită Grupul BEI să-și monitorizeze și să-și revizuiască permanent posibilitățile de promovare a unui efect de pârghie, în coordonare cu Comisia și cu mediul financiar în general, obiectivul fiind obținerea unui efect de pârghie maxim.

1.14 CESE consideră că Grupul BEI dispune încă de o marjă de manevră considerabilă în calitate de bancă publică, dar și de furnizor de servicii. CESE invită Grupul BEI să-și extindă activitățile de gestionare de fonduri, dincolo de resursele bugetului comunitar, la cele ale pieței private de capital.

2. O Europă modernă, care promovează inovarea

2.1 Comunicarea Comisiei COM(2006) 589, publicată la ocazia reuniunii informale a șefilor de stat și de guvern europeni care a avut loc la Lahti, Finlanda, la 20 octombrie 2006, sub egida Președinției finlandeze, abordează în mod repetat aspecte referitoare la impactul inovării asupra mutațiilor industriale. Conform comunicării, UE și statele membre dispun de

⁽¹⁾ „Învățarea pe tot parcursul vieții și mutațiile industriale, susținute de tehnologiile informatice”, CCM/034, 21.9.2006.

numeroase atuuri în materie de inovare. Ele suferă însă din cauza mai multor paradoxuri: noi, europenii, inventăm și inovăm, dar adesea nu ne materializăm invențiile în produse, locuri de muncă și brevete noi; sunt înființate numeroase întreprinderi mici foarte inovatoare, dar acestea nu devin cu ușurință mari întreprinderi, care să aibă succes la nivel mondial; în plus, în anumite sectoare, cum ar fi telecomunicațiile, adoptarea inovărilor (TIC) a generat câștiguri considerabile de productivitate, dar în altele, după cum arată unele exemple, nu s-a întâmplat la fel. În domeniile inovării și mutațiilor industriale, nu se poate trece cu vederea necesitatea unei legislații serioase și flexibile în privința înregistrării brevetelor și a proprietății intelectuale. În acest scop, ar trebui reanalizată propunerea de regulament al Consiliului privind brevetul comunitar din 1 august 2000, pentru a o adapta mai bine la realitățile economice care evoluează rapid (a se vedea în special licențele obligatorii și cauzele de expirare a brevetului comunitar). În acest sens, trebuie să existe proceduri care să faciliteze diversele aplicații industriale și/sau comerciale ale brevetelor înregistrate și să recunoască proprietatea intelectuală asupra inovării realizate de fiecare actor — cercetător, cadru de conducere sau inginer — sau grup de actori, chiar dacă fac parte dintr-o structură administrativă sau antreprenorială, în cazul în care inovarea este distinctă de această structură.

2.2 Inovarea poate avea un impact optim asupra mutațiilor industriale, dacă există un sistem care să îmbine în mod coordonat instrumente care țin de nivelul întreprinderii, sectorului, regiunii, statului membru și al UE și dacă acest sistem furnizează instrumente ușor accesibile și utilizabile entităților participante la proces, aceste entități putând fi întreprinderi, salariați, unități de învățământ și institute de cercetare sau alte organizații ale părților interesate.

2.3 La nivelul întreprinderilor, motoarele proactive ale inovării sunt în special: (i) managementul strategic al inovării; (ii) managementul strategic al resurselor umane; (iii) dezvoltarea competențelor; (iv) utilizarea noilor metode de organizare a muncii; (v) acordurile de inovare la nivelul întreprinderii. Trecerea de la o organizare a muncii fixă la o organizare mai dinamică, care să pună accentul pe respectarea și valorificarea competențelor și capacităților fiecărui lucrător și profesionist și care să orienteze alegerea acestora între programele de învățare pe tot parcursul vieții și/sau cele de reconversie profesională, promovează cunoașterea și inovarea, precum și o producție mai mare și generalizată de idei inovatoare.

2.4 La nivelul întreprinderii, motoarele active ale gestionării mutațiilor sunt, înainte de toate: (i) evaluările competențelor și planurile personalizate de dezvoltare a carierei; (ii) externalizarea serviciilor; (iii) învățarea pe tot parcursul vieții și reconversia profesională și (iv) convențiile colective și planurile sociale de reorganizare a întreprinderii.

2.5 Elementele următoare pot fi considerate instrumente proactive susceptibile de a fi puse în aplicare atât la nivel sectorial, cât și la nivel regional: (i) evoluțiile sistemelor productive locale (*cluster*); (ii) rețelele și parteneriatele pentru inovare; (iii) parcurile științifice, tehnologice și industriale, poli de

inovare; (iv) strategiile de inovare regionale și planurile de dezvoltare regionale, precum și instituțiile care asigură punerea în aplicare; (v) regiunile cunoașterii.

2.6 Comisia Europeană examinează permanent sectoarele care sunt cele mai promițătoare pentru inovație în Europa.

2.7 Comitetul Economic și Social European subliniază că pentru nici un sector nu se poate exclude o creștere rapidă a capacității de inovare sau o creștere a procentului reprezentat de valoarea adăugată. Comitetul recomandă susținerea oricărei idei inovatoare privind noi metode de utilizare a materialelor, dezvoltarea de tehnologii și de noi produse și asigurarea unor noi niveluri de calitate și de valoare adăugată.

2.8 Guvernele statelor membre sunt în măsură să promoveze, în mod proactiv, impactul inovării, în special prin articularea politicilor naționale proprii în materie de ocupare a forței de muncă, industrie, inovare, protecția mediului, educație și comerț și prin coordonarea acestora la toate nivelurile administrației publice. În acest proces, valoarea adăugată reprezentată de un parteneriat cu partenerii sociali și cu actorii societății civile organizate este evidentă. Tot la nivel național trebuie pus accentul pe următoarele elemente: (i) cercetare și sistemul de prognoză pentru identificarea surselor noi de creare de locuri de muncă; (ii) programe de învățare pe tot parcursul vieții și de reconversie profesională; (iii) strategia pentru educație și învățare pe tot parcursul vieții; (iv) condiții favorabile de reglementare a pieței muncii, pentru crearea de competențe și pentru mobilitate.

2.9 Formele inovatoare de cooperare transfrontalieră pot avea un rol de catalizator foarte important și specific în domeniul inovării și mutațiilor industriale. În acest sens, trebuie subliniată importanța inițiativelor tehnologice comune (JTI) în domeniul nanotehnologiilor, medicamentelor inovatoare, pilelor cu combustibil și hidrogen, sistemelor informatice integrate, aeronauticii și transportului aerian, precum și ale monitorizării globale a mediului și securității. Trebuie subliniată, de asemenea, importanța platformelor tehnologice europene și interesul de a continua dezvoltarea acestora. De exemplu, ar putea fi foarte adecvat să se disemineze informațiile privind experiențele platformei tehnologice europene a oțelului, ale platformei pentru cărbune curat și al platformei tehnologice WATERBORNE, care dispun deja de un bilanț solid.

2.10 La nivelul instituțiilor europene, ar trebui existe o articulare coordonată și proactivă și un efort de dezvoltare a următoarelor elemente: (i) Strategia Lisabona; (ii) strategia pentru dezvoltarea durabilă; (iii) parteneriatul pentru dezvoltare și ocuparea forței de muncă; (iv) dialogul social european (sectorial și intersectorial); (v) programele comunitare în materie de cercetare-dezvoltare, inovare, ocupare a forței de muncă, educație și învățare pe tot parcursul vieții; (vi) politica regională comunitară; (vii) Fondul Social European (FSE), Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDER); (viii) Centrul european de monitorizare a schimbării; (ix) un sistem european de previziune a noilor surse de creare de locuri de muncă.

2.11 Inițiativa referitoare la crearea Institutului European de Tehnologie (IET) ⁽²⁾ este promițătoare. În cadrul prezentului aviz, trebuie subliniat că etapa actuală a dezvoltării cadrului de funcționare a acestui institut, respectiv etapa inițială, este cea mai potrivită pentru a garanta că institutul va avea o contribuție reală la materializarea inovării în produse și locuri de muncă.

2.12 Printre inițiativele Comisiei Europene trebuie menționată Comunicarea COM(2006) 728 final, publicată la 22 noiembrie 2006, intitulată „Către o utilizare mai eficientă a stimulentele fiscale în favoarea cercetării și dezvoltării”.

2.13 La fel de importantă este inițiativa Comisiei Europene cu privire la normele privind ajutoarele de stat ⁽³⁾, care urmărește să promoveze cercetarea-dezvoltarea și inovarea.

2.14 Comitetul Economic și Social European este de acord că este foarte important: (i) să se pună bazele rolului de conducător al Europei în tehnologiile strategice ale viitorului; (ii) să se ia măsuri de fond pentru întărirea substanțială a legăturilor dintre universități, cercetare și întreprinderi; (iii) să se îmbunătățească condițiile generale.

2.15 În ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor generale, ar trebui ca următoarele aspecte să se bucure de o atenție deosebită: (i) piața unică; (ii) finanțarea inovării; (iii) drepturile de proprietate intelectuală în secolul XXI; (iv) susținerea întreprinderilor din UE în relațiile comerciale și economice externe și pentru accesul la piețele țărilor terțe.

2.16 În plus, trebuie, de asemenea, efectuate cât mai curând evaluări sectoriale, pentru a face cât mai avantajoase cu putință condițiile sectoriale specifice. În cadrul acestui proces, următoarele aspecte merită o atenție deosebită: (i) factorii specifici IMM-urilor; (ii) contribuția la aplicarea Strategiei Lisabona și (iii) crearea de rețele interregionale.

3. Rolul Grupului Băncii Europene de Investiții (BEI)

3.1 CESE remarcă faptul că este necesar, pentru ca impactul inovării în raport cu mutațiile industriale să fie cât mai favorabil, să fie disponibilă totalitatea gamei de instrumente de finanțare și ca acestea să funcționeze în mod armonizat. Fiecare produs adecvat al piețelor financiare și de capital trebuie să devină accesibil, indiferent dacă a fost creat de o întreprindere financiară clasică, de autorități publice regionale, de un stat membru sau de Uniunea Europeană. Instrumentele de finanțare trebuie să fie accesibile pe tot parcursul procesului de inovare, până la finalizarea punerii în aplicare, în așa fel încât resursele financiare să fie asigurate pentru stimularea avântului tehnologic/cererii pieței („market push/pull”). În contextul chestiunii vaste a finanțării, prezentul aviz se referă în special la unul dintre actorii cheie din acest domeniu, Grupul Banca Europeană de Investiții, care asociază instrumentele Băncii Europene de Investiții cu cele ale Fondului European de Investiții (FEI).

3.2 Printre obiectivele primordiale pe care și le-au stabilit BEI și FEI se numără întărirea performanțelor economice și a inovării în Europa. Pentru realizarea acestui obiectiv, care constituie o contribuție la Strategia Lisabona și la Acțiunea Europeană

pentru Dezvoltare, vor fi mobilizate și dezvoltate numeroase mecanisme corespunzătoare. Inițiativa Inovare 2010 (i2i) constituie principala contribuție a BEI la procesul care urmărește să facă Europa mai inovatoare și mai competitivă, cu obiectivul de a împrumuta 50 miliarde EUR în cursul acestui deceniu pentru susținerea proiectelor de investiții în toată Europa în domeniile educației și formării, cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) avansate (inclusiv serviciile media audiovizuale și conținuturile lor) și serviciilor on-line.

3.2.1 Se estimează că valoarea angajamentelor asumate pentru susținerea proiectelor i2i începând din 2000 a atins, la sfârșitul anului 2006, un nivel de 46 miliarde EUR, ceea ce indică faptul că obiectivul de a ajunge la 50 miliarde EUR în 2010 va fi probabil depășit. În plus, pentru dirijarea resurselor financiare către produsele, procedeele și sistemele de vârf și inovatoare, BEI și-a mărit capacitatea de finanțare utilizabilă pentru investiții prin intermediul mecanismului de finanțare structurată (MFS), a cărui utilizare nu se limitează la obiectivele de cercetare-dezvoltare. Este vorba de susținerea proiectelor și promotorilor cu risc de credit mare, în măsura în care proiectele nu au valoare de investiție. Pentru a finanța activitățile de investiții dezvoltate de către IMM-uri, BEI deschide linii de credit împreună cu intermediari financiari corespunzători.

3.2.2 În plus, se dezvoltă tranzacții inovatoare, în special mecanisme de împărțire a riscurilor și/sau combinații de instrumente de sprijin naționale și regionale cu produse BEI, pentru a răspunde nevoilor specifice ale IMM-urilor. BEI se concentrează în mod special asupra întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), prin intermediul capitalului de risc și a garanțiilor. Acțiunea FEI este complementară sprijinului acordat IMM-urilor de către BEI.

3.2.3 Trebuie menționat efectul dăunător pe care Acordul Basel II îl are asupra accesului IMM-urilor la credite. În general, acordul instituie obligații specifice pentru sectorul bancar, băncile fiind constrânse să acorde un punctaj fiecărei IMM care depune o cerere de creditare. În vederea calculării acestui punctaj, IMM-urile vor trebui să furnizeze o serie de informații mult mai ample, atât în termeni calitativi, cât și cantitativi. IMM-urile care nu dispun de sisteme informatice de tip ERP (planificarea resurselor întreprinderii) nu vor putea furniza toate informațiile necesare. Marea majoritate a IMM-urilor nu dispune de sisteme de tip ERP, care sunt extrem de costisitoare. Aceasta face ca IMM-urile respective să nu se poată califica pentru credite în condiții avantajoase, aceasta având un efect dăunător asupra dezvoltării lor. Se solicită BEI și Comisiei Europene să supravegheze cu atenție nivelul de acces al IMM-urilor la finanțarea necesară și legătura între acest acces și efectele Acordului Basel II.

3.3 Susținerea inovării, acordată de către Grupul BEI, presupune dezvoltarea unor produse și a unor modalități de finanțare noi și corespunzătoare profilului de risc al operațiunilor. În paralel, în vederea sporirii valorii adăugate și a sinergiilor între diferitele instrumente de finanțare ale Comunității, sunt puse în aplicare noi inițiative comune ale Grupului BEI și Comisiei, prin crearea de parteneriate cu programe finanțate din

⁽²⁾ COM(2006) 604 final.

⁽³⁾ Regulamentul (CE) nr. 364/2004 al Comisiei din 25 februarie 2004 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 70/2001, JO L 63, 28 februarie 2004.

bugetul european, precum al 7-lea program-cadru (FP7) și Programul pentru competitivitate și inovare (PCI). Astfel de inițiative comune nu se limitează la facilitatea de finanțare prin împărțirea riscurilor (FFIR), care va fi lansată din 2007, nici la noile inițiative ale FEI în cadrul PCI, însă aceste exemple reprezintă foarte bune ilustrări ale acestora.

3.4 Facilitatea de finanțare prin împărțirea riscurilor (FFIR)

3.4.1 Facilitatea de finanțare prin împărțirea riscurilor (FFIR) este o inițiativă nouă și inovatoare elaborată de Comisia Europeană împreună cu Banca Europeană de Investiții, în scopul promovării investițiilor europene în cercetare, dezvoltare tehnologică și proiecte demonstrative, precum și în inovare, în special în sectorul privat, stabilind garanții corespunzătoare pentru împrumuturi care acoperă proiecte europene mai riscante în domeniul inovării. Acest nou mecanism ar trebui să faciliteze accesul la finanțarea prin împrumut pentru activitățile cu un profil de risc peste medie, pe baza unei împărțiri a riscurilor între Comunitatea Europeană, BEI și inițiatorii proiectelor de CDI. Finanțarea pe care BEI o furnizează în cadrul FFIR va fi accesibilă comunității cercetătorilor europeni în mod complementar fondurilor FP7.

3.4.2 FFIR, a cărei funcționare este reglementată de un cadru identic normelor existente ale BEI privind MFS, va fi alcătuită din două componente, finanțate prin contribuția Comisiei Europene (FP7) și, respectiv, BEI, fiecare pentru o sumă care poate ajunge până la 1 miliard EUR pentru perioada 2007-2013. Resursele FP7 vor fi utilizate pentru a finanța proiecte de cercetare, dezvoltare și demonstrative; în ceea ce privește resursele BEI, acestea pot fi utilizate complementar pentru a finanța proiecte de inovare. Solicitarea, pentru cele două componente, a unor sume de până la 2 miliarde EUR ca provizioane de risc, care va permite finanțarea într-o măsură mai mare a programelor de cercetare, dezvoltare și inovare cu un nivel de risc mai înalt decât media, înseamnă că se așteaptă din partea BEI să fie capabilă să asigure finanțări suplimentare de până la 10 miliarde EUR, o sumă capabilă să funcționeze ca stimulent. FFIR este menită să sprijine inițiativele de cercetare europene, cum ar fi forumul strategic european pentru infrastructurile de cercetare (ESFRI), platforma tehnologică europeană, inițiativa tehnologică comună sau proiectele lansate în cadrul Eureka (Agenția Europeană de Coordonare a Cercetării).

3.4.3 Bazându-se pe ideea unei împărțiri a riscurilor între Comunitate, BEI și beneficiari, FFIR reprezintă un instrument suplimentar pentru finanțarea cercetării, dezvoltării și inovării, deschizând astfel o gamă largă de posibilități atât pentru sectorul privat, cât și pentru comunitatea cercetătorilor, și completând astfel gama de instrumente existente pentru finanțarea CDI. FFIR oferă BEI capacitatea de a elabora produse financiare care atenuează slăbiciunile pieței și care răspund cerințelor specifice fiecărui sector și fiecărui inițiator de proiect, lărgind astfel gama beneficiarilor potențiali ai finanțărilor. FFIR va fi accesibilă persoanelor juridice de orice dimensiune și statut, în special întreprinderilor mari, întreprinderilor de dimensiune intermediară (*mid-caps*), IMM-urilor, organizațiilor de cercetare, universităților, structurilor de colaborare, întreprinderilor comune sau structurilor ad hoc (*Special Purpose Vehicles*). Prin intermediul

acordurilor de împărțire a riscurilor cu sectorul bancar, FFIR va contribui la îmbunătățirea capacității globale a actorilor financiari de a susține activitățile de CDI, în special pentru IMM-uri.

3.4.4 Consiliul pentru competitivitate din iulie 2006 a decis, pentru început, să aloce FFIR o sumă de 500 milioane EUR pe perioada de evaluare intermediară a celui de-al 7-lea Program-cadru, pentru a garanta astfel că FFIR poate fi lansată rapid și poate fi dotată, în ceea ce privește finanțarea, cu o masă critică suficientă. Este posibilă deblocarea a 500 milioane EUR suplimentari până în anul 2013 de la bugetul comunitar, în funcție de rezultatele evaluării intermediare și de estimarea cererii potențiale pentru acest nou instrument. În timp ce condițiile generale privind utilizarea fondurilor și normele de gestionare a FFIR, inclusiv criteriile de eligibilitate, și privind reglementarea și repartizarea riscului între instituții sunt definite în cadrul programelor Cooperare și Capacități ale FP7, măsurile detaliate vor fi reglementate printr-un acord bilateral între Comisia Europeană și BEI, care a fost semnat la 5 iunie 2007.

3.5 Ajutorul FEI pentru inovare

3.5.1 FEI pune în aplicare mandatele care-i sunt încredințate de către acționarii săi (BEI, Comisia Europeană) sau de către terți (la nivelul statelor membre), în vederea sprijinirii inovării și finanțării IMM-urilor, în conformitate cu obiectivele Comunității. La sfârșitul anului 2006, totalitatea tranzacțiilor FEI a atins 15 miliarde EUR, din care 11,1 miliarde EUR consacrate garanțiilor și 3,7 miliarde EUR operațiunilor de capital de risc.

3.5.2 Strategia Lisabona, care urmărește să consolideze competitivitatea europeană, constituie unul dintre principalele motoare ale activităților FEI (acesta fiind singurul instrument al UE pentru finanțarea IMM-urilor). Cu 3,7 miliarde EUR investite în 244 de fonduri de capital de risc, FEI a contribuit la reducerea decalajului existent în materie de inovare, exercitând un efect de pârghie prin finanțări de circa 20 miliarde EUR în favoarea IMM-urilor și a noilor întreprinderi cu creștere puternică (dintre care câteva cu reușite la nivel mondial, precum Skype, Bluetooth/Cambridge Silicon Radio sau Kelkoo). Concluziile Președinției Consiliului European din martie 2005 arată că acesta încurajează FEI să-și diversifice activitățile în favoarea finanțării transferurilor tehnologice. În 2006, au fost semnate primele operațiuni de transferuri tehnologice pentru activități de acordare de licențe și activități de tip spin-off.

3.5.3 În cadrul noilor perspective financiare, FEI va fi însărcinat cu gestionarea Programului pentru competitivitate și inovare (PCI) și va fi unul din principalii actori ai inițiativei JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises — Resurse europene comune pentru microîntreprinderi și IMM-uri). Aceste două programe urmăresc să îmbunătățească finanțarea IMM-urilor și ingineria financiară.

3.5.3.1 PCI, care reprezintă unul din instrumentele politice esențiale ale UE pentru IMM-uri și inovare, contribuie cu capital de risc (inclusiv prin finanțarea activităților de transferuri tehnologice, a rețelelor de investitori privați — *business angels* — și a eco-inovării) și cu furnizarea de mecanisme de garantare pentru IMM-uri.

3.5.3.2 În cadrul inițiativei „JEREMIE” autoritățile publice naționale și regionale pot alege să utilizeze resursele provenind din FEDER sub formă de instrumente financiare adaptate și care răspund logicii pieței, precum fonduri proprii, capital de risc, garanții sau împrumuturi. Inițiativa JEREMIE a fost concepută pentru a optimiza finanțările FEDER prin atragerea unor resurse complementare, beneficiind totodată de o aplicare facilitată de un cadru de reglementare mai flexibil. În 2007, mărirea capitalului FEI ar trebui să completeze resursele PCI și JEREMIE; conform estimărilor, până în 2013, peste un milion de IMM-uri vor fi beneficiat de instrumentele financiare ale FEI.

3.5.3.3 În măsura în care dispun de un efect de pârghie ridicat (de exemplu, 1 euro provenind din bugetul comunitar atrage până la 50 EUR pentru IMM-uri prin intermediul activității de garantare) și de un rol puternic de catalizator față de actorii financiari (în special fondurile de capital de risc), instru-

mentele financiare ale Comunității trebuie considerate drept una dintre cele mai bune practici în cadrul Agendei Lisabona. Pentru a face ca aplicațiile tehnologice să fie mai larg utilizate în cadrul PCI, ar trebui vizate universitățile și IMM-urile și ar trebui pus un accent mai mare pe publicitatea destinată promovării măsurilor de identificare a capitalului intelectual, pe autorizații și eliberarea lor, pe acordurile de cooperare și pe profitul obținut din acestea. Trebuie garantată o punere în aplicare reușită prin intermediul inițiativei JEREMIE, într-un mod asemănător reglementărilor privind finanțările și ajutoarele de stat.

3.5.4 În 2006, BEI și FEI au convenit operațiuni comune, care au constat în special în îmbinarea liniilor de credit ale BEI cu garanțiile FEI pentru IMM-urile inovatoare. Este probabil ca aceste operațiuni să fie dezvoltate în continuare, în special în cadrul JEREMIE.

Bruxelles, 11 iulie 2007

Președintele

Comitetului Economic și Social European

Dimitris DIMITRIADIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Ocuparea forței de muncă pentru categoriile prioritare (Strategia Lisabona)”

(2007/C 256/18)

La 14 septembrie 2006, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 31 din Regulamentul de procedură (în cadrul lucrărilor CESE inițiate ca urmare a solicitării Consiliului European din 23-24 martie 2006), a hotărât (hotărâre confirmată la 26 octombrie 2006) să elaboreze un raport de informare cu privire la *Ocuparea forței de muncă pentru categoriile prioritare (Strategia Lisabona)*.

Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât la 15 martie 2007 să transforme acest raport de informare într-un aviz din proprie inițiativă.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 18 iunie 2007. Raportor: dl Greif.

În cea de-a 437-a sesiune plenară, care a avut loc la 11 și 12 iulie 2007 (ședința din 12 iulie 2007), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 122 voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În prezentul aviz se arată că obiectivele ambițioase de ocupare a forței de muncă ale Strategiei Lisabona au fost doar parțial îndeplinite din punct de vedere cantitativ, cu toate că trebuie luate în considerare diferențele clare dintre țări. De asemenea, din punct de vedere calitativ tabloul ocupării forței de muncă este contradictoriu: pe lângă exemple îmbucurătoare de bune practici în domeniul politicii de ocupare a forței de muncă din anumite state membre, care, după părerea CESE, vor trebui colectate și evaluate sistematic în viitor, există, ca și în trecut, exemple neplăcute desprinse din realitatea întregii Uniuni Europene:

- cu toate că forma predominantă de angajare în UE continuă să fie locurile de muncă cu normă întreagă, este de notat că evoluția ascendentă a ratei ocupării forței de muncă, în special în rândurile femeilor, rezultă în mare măsură din creșterea proporției locurilor de muncă cu fracțiune de normă; salariații mai în vârstă continuă să se confrunte cu o lipsă acută de locuri de muncă adecvate și în special în rândul tinerilor, se constată o creștere puternică a formelor atipice (nestandardizate) de ocupare a forței de muncă, dintre care unele nu oferă suficiente garanții juridice și sociale;
- pentru categoriile defavorizate, șansele de integrare pe piața forței de muncă nu au înregistrat aproape nici o creștere (fapt relevat de șomajul de lungă durată și de rata relativ